

SOSKI TEODNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto II. Štev. 35

Celoletna naročnina	175 Lir
Polletna	90 "
Posamezna številka	4 "
Za Jugoslavijo	2 Din

Gorica, sobota 31. avgusta 1946

Prekričati hočejo resnico

Pretekli teden so vlade ZDA in Velike Britanije otvorile z uradnimi notami vladi FLRJ kampanjo, v katero so potegnile ves tisk znanih ameriških, angleških in francoskih časnikarskih konferenc. Z najbolj žaljivimi in lažljivimi natolcevanji so napadli Jugoslavijo zato, ker je ta branila svoje suverene pravice nad v kravi borbi osvobodjenim jugoslovanskim ozemljem.

Te kampanje nikakor ne smemo zasledovati ločeno od borbe, ki se vrši na mirovni konferenci: borbe med jasnimi, iskreni in načelom protifašistične borbe zvestimi argumenti, s katerimi hočejo zastopniki Jugoslavije, Sovjetske Zveze in drugih resnično demokratičnih držav dosci sklenitev in utrditev miru ter zavijanjem in frazarjenjem, za katerim se skriva imperialistični pohlep onih sil, katerim je vojna zapustila apetit po novih kolonijah in novih vojnah. In prav glasniki teh sil imajo vedno polna usta skrbnih in očetovskih besed za »pravice malih narodov«. V koliko so iskreni, dokazuje prav sedanja ofenziva proti Jugoslaviji in kaže, kako si »zapadna demokracija« te pravice predstavlja: mali narodi (v tem primeru Jugoslavija), morajo molče in hvaležno prenašati, če jih veliki počastijo s tem, da pošiljajo svoja letala preko njihovih ozemelj, čeprav je to proti vsem mednarodnim pravilom. Če se drzne na tako kršenje svojih pravic odgovoriti, je mali narod predmet najbolj surovih napadov in groženj. Proti njemu zaženejo tako glasen krik in vik, da se v njem popolnoma izgubi glas, ki opozarja svet na to, da se v Kalkuti uničuje dnevno na tisoče življenj.

Ni slučaj, da se je ta nevihta spravila prav nad Jugoslavijo. Na mirovni konferenci v Parizu nihče ne razkrinkuje resničnih ciljev zagovornikov in zaščitnikov italijanskega imperializma in s tem napadalnosti in zatiranja narodov sploh kot tov. Kardelj in vsa jugoslovanska delegacija. Tako kričeča je resnica, ki jo predstavljajo številke pobitih civilistov, požganih domov in uničenega imetja, da so ji prislunili prav vsi narodi, tudi oni, katerih vlade se na mirovni konferenci borijo proti temu, da bi Jugoslavija prišla do svojih pravic. Nevarno postaja, da bi se ti narodi tako jasno zavedli, da njihovi zastopniki na mirovni konferenci ne samo ne zastopajo interesov Jugoslavije kot pozhrtvovalnega in do kraja zvestega zaveznika, temveč tudi njihovih lastnih ne. Zato sta Anglija in Amerika zagnali tak hrup in ropot. Zato se tisk in radio trudita, da bi bila glasnejša od resnice in pravice, ki jo zahtevajo jugoslovanski narodi preko svoje delegacije v Parizu.

Toda naša zavest, da je resnica in pravica na naši strani in naša neomajna volja, da dosežemo njih priznanje sta tako trdni in odločni, da se ne plašita niti rožljanja z atomskimi bombami. In preko vsega vresčanja in ropotanja se dviga enoglasni klic vseh Jugoslovanov:

SVOJIH PRAVIC NE ODPOMO!

Hrup o nalašč pretiranih dogodkih in incidentih splahnel

Pretekli teden se je vedla ostragonja anglo-ameriškega časopisja proti Jugoslaviji radi letalskih incidentov, do katerih je prišlo nad jugoslovanskim suverenim ozemljem.

Spričo te gonje je urednik »Pravde« Viktorov zapisal sledeče: Ni mogoče dopustiti, da bi ne bilo neke preišljene sporazumnosti v istočasnem drastičnem in tako zelo neutemeljenem pritisku Američanov na Jugoslavijo ter Angležev in Američanov na Poljsko. Letalski incidenti nad Slovenijo so znani, 72 ameriških letal se je pojavilo v dobrih treh tednih nad jugoslovanskim ozem-

ljem in zadnje dni pred incidentom pa se je število še stopnjevalo na 110. Američani so bili na to opozorjeni. Mesto da bi se opravičili, so obrnili ost in poskusili uveljaviti svojo moč nasproti pravici.

Angloameriške note Jugoslaviji naj bi imele torej ustraševalni namen. Vendar pa tega niso dosegle. Tisti, ki so hoteli škodovati Jugoslaviji in njenemu ugledu v svetu, so se pošteno uštel. Maršal Tito note ni sprejel, ker je bila brezpredmetna z ozirom na to, da so bili ameriški letalci že na poti iz Slovenije proti Gorici. Ves hrup, ki ga je dvignil anglo-

ameriški tisk, je skopnel. »Incident« bo ostal zapisan v diplomatski zgodovini kot brezobziren pritisk velesile na zvestega zaveznika iz osvobodilne vojne proti nacizmu in fašizmu.

Še pred incidentom z ameriški letali, ki so ga neoporečno izzvali interesirani krogi zapadnih velesil, smo imeli incident, v katerem sta padla dva pripadnika Jugoslovanske armade na ozemlju B. Do njega je prišlo onstran Morganove črte vzhodno od Vrsnega. Ljudstvo tega kraja, ki je živa priča, kako je potekel ta incident, je podalo za javnost pričujočo izjavo:

Pričevanje ljudstva iz Vrsnega

Podpisani smo čitali, da je ameriška in angleška vlada poslala jugoslovanski vladi protest zaradi dogodkov v Vrsnem. Očividno je ta protest sestavljen na podlagi poročila operacijskega zbora za Sredozemlje, odnosno poročila agencij VZN (zav. inf. služba), katero je objavilo poluradno časopisje ZVU: »Glas zaveznikov« in »Giornale alleato«. Zavezniška izjava hoče spraviti v slabo luč izjavo TANJUG-a, ki jo je priobčil beograjski tisk 14. in 16. julija 1946 in katero tudi mi kot očividci potrjujemo in dodajamo sledeče:

Dne 10. julija zvečer je prišla v našo vas večja kolona jeepov polnih civilne in vojaške policije. Ena večja grupa civilne in vojaške policije pod poveljstvom nekega ameriškega častnika, ki je držal zemljevid v rokah, je usta-

vila kakih 50 m pod Morganovo linijo vojnega invalida Rutar Ivana in ga vprašala po stražarskem mestu JA in kod poteka Morganova linija. Nekaj članov civilne policije je hotelo nadaljevati pot. Omenjeni častnik jih je ustavil pri Spodnji Rupi, češ, da je tam Morganova črta, to je kakih 600 m niže od kraja, kjer se je izvršil oboroženi incident med jugoslovansko in ameriško predhodnico. Amerikanci so 12. julija zvečer prodirali v strelcih in v vojni opremi v dveh skupinah proti notranjosti cone B. Med njihovim napredovanjem so jih vojaki, ki so stali v vasi podpirali z balkona hišne št. 40 z raznimi znamenji in vzpodbujajočimi vzkliki. Kmalu nato je prišlo do streljanja med ameriško in jugoslovansko predhodnico. Vojaki 88. ameriške divizije so odprli stroj-

ni ogenj iz vasi proti jugoslovanskim položajem. Streljali so s strojnico z betonske terase neke zgradbe hišne št. 48, visoko od 5 do 6 m. Še isti večer so telefonsko klicali v vas pomoč. V vasi je bila postavljena vojaška postojanka, policijska ura in obsedno stanje. Stražarski blok so postavili v čebelnjaku Ivana Gabrička, kakih 100 m pod Spodnjo Rupo, kjer po izjavi ameriškega častnika poteka Morganova linija. To je 600 m od kraja, kjer je bil oborožen napad.

Kot očividci ob koncu teh naših ugotovitev izražamo svoje mnenje in prepričanje, da je poročilo agencije TANJUG popolnoma resnično in bi bila torej Jugoslavija tista, ki bi bila upravičena poslati oster protest ameriški in angleški vladi in ne obratno. Sledijo podpisi.

gromno delo, ko je pripravil sedanje načrte mirovni pogodbe. Sedaj pa naj se postavi vse skupaj kratkoma na glavo. Tako bi hotel narediti tudi Byrnesov pomočnik Conally in sicer v vojaškem odboru. Odbor je namreč že sklenil, kako bo postopal s pripombami bivših sovražnih držav. Ameriški senator viceadmiral Conally pa je zopet vse prevrnil — torej malone postavil vse na glavo, kajti predlagal je, da se zaslišijo zastopniki bivših sovražnih držav, pa tudi takih, ki niso članice konference, če njihove pripombe in predloge podpre kak član odbora.

Spričo nedemokratičnega postopanja ga ni to pot zavrnil samo ukrajinski delegat, marveč se je celo angleški delegat začudil, ko je Conally vztrajal pri svojem predlogu. Češkoslovaški odposlanec Slavin, je opozoril, kako mečejo Američani biveše sovražnike, pa zaveznike, člane in nečlane vojaškega odbora — vse v en koš. Seveda je tudi v vojaškem odboru postala razprava zelo burna in nazadnje je bilo zasedanje preloženo.

Vtisi člana jugoslovanske delegacije s pariške konference

Predsednik vlade LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić, član jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci, se je vrnil iz Pariza in povedal, da sedanja konferenca prav za prav še ni mirovna konferenca, marveč šele del nje, ki razpravlja samo o vprašanih mirovni pogodbi s satelitskimi državami. Razlikuje se od mirovne konference po prvi svetovni vojni po tem, da so bila zanjo storjena že nekatera pripravljala dela, ki so jih izvršili zunanji ministri štirih velesil.

Že v uvodnih govorih se je pokazalo — tako je nadaljeval tov. Bakarić — da nekatere sile, v glavnem Amerika in Anglija, dajejo povod za predloge izprememb v besedilu mirovni pogodbi. V ta namen so pripravili posebno taktiko in konstruirali nekakšno — politično povsem stvarno nasprotje med četvorico ministrov in malimi državami. Izpremembe naj bi se vnesle pod geslom zaščite pravic »malih« držav, da bi lahko tudi te povedale svojo besedo. Poglavitni zagovornik te taktike naj bi bil — kakor je znano — avstralski delegat dr. Evatt. Njegov nastopil so za vsakega uvidevnega človeka demagoški, kajti kako hočete, da bi govoril za male narode, ko pa je vsak njegov predlog v nasprotju z interesi malih držav, četudi utegne navidezno izgledati, da je v prilog. Povsem očividno je, da brani pozicije velesil, ki branijo svoje imperialistične težnje za nadvlado nad malimi narodi.

O delu okrog mirovni pogodbe je predsednik Bakarić rekel, da po vseh dosežanih delih kaže, da bo vprašanje razmejitev Jugoslavije in Italije najpomembnejše. Stališče jugoslovanske delegacije v tem vprašanju je znano. O tem so se izjavili: v državi maršal Tito in podpredsednik Kardelj, v Svetu zunanjih ministrov pa dr. Aleš Bebler. Na konferenci do te točke še niso prišli. Nam so uradno izročili predlog meje med nami in Italijo in predlog statuta svobodnega ozemlja Trsta. Mi smo se postavili na stališče, da sta ta dva predloga nesprejemljiva. Predlogi o-

POLITIČNI PREGLED

Rooseveltovo politiko so zavestno zavrgli pozabi

Še vedno se govori o incidentih, ki so nastali zadnje čase med Ameriko in Jugoslavijo.

Ta teden je prinesel tudi angleški tisk poročilo, da je Jugoslavija izpustila ameriške letalce. Predsednika nacionalnega komiteja v Ameriki »Dobimo mir«, general pomorske pehote Carlson in Paul Robeson obsojata zadržanje vlade Združenih držav proti Jugoslaviji. Združene države Amerike — tako je rečeno v njuni izjavi — so si pri svojem postopku proti Jugoslaviji vzlele za zgled podoben postopek z Grčijo, Palestino in Transjordanijo. Da bi podkrepili ostre izjave bodisi v Parizu ali Washingtonu, izkoriščajo silo in grožnjo z uporabo sile. Z ostrimi izjavami ukažejo ne samo premaganim, ampak tudi zmagovalcem druge svetovne vojne, da bi se podredili anglo-ameriškem miru.

»Daily Worker« pa je pisal o ozadju ameriške note Jugoslaviji med drugim naslednje: Začuden gledamo. Ali smo res v mesecu avgustu 1946. ali pa se je koledar vrnil nazaj v dneve, ko je Hitler podcenjeval in preziral male narode in ko je Goering takoj zagrabil za pištolo, čim je slišal besedo »kultura«, kajti ameriški tisk je poln groženj. Tako grozi newyorški »Daily News« z atomsko bombo. Stališče Združenih držav Amerike na področju Sre-

dozemskega morja bo »v bodoče bolj ostro«. In če je Jugoslavija dala milijon padlih, kaj to zanima milijonarje ameriškega Wallstreeta! Igra politike sile ne pozna morale. Ameriški imperializem stremi za tem, da bi v zvezi z Veliko Britanijo dosegel nadvlado v Sredozemlju. In pri tem je prvi korak - izzivanje preprirov z Jugoslavijo s pomočjo enostavnega izzivalnega pošiljanja celih skupin ameriških letal nad Jugoslavijo in izročitev ultimata, čim je prišlo do neizbežnega incidenta. Istočasno pa stremi ameriški imperializem za tem, da bi si osvojil zase vsako znano strateško točko na vsej zemeljski krogli. Ta pot, ako bo šlo tako naprej, se bo končala nesrečno. Velika Britanija, ki je sedaj privezana za voz Wallstreeta, se ne bo mogla več izvleči iz tega položaja, če ostane v njem. Britanskemu ljudstvu ni všeč rožljanje z atomsko bombo, podcenjevanje drugih narodov, hlastanje po petroleju in pripravljanje nove vojne. Prišel je čas, ko bo morala laburistična vlada dvigniti svoj glas in to povedati (do tu »Daily Worker«).

Očividno so zavestno zavrgli pozabi Rooseveltovo politiko. To politiko je treba obnoviti, sicer bo prišlo do katastrofe.

Diplomatske taktične poteze proti Jugoslaviji na mirovni konferenci v Parizu

Na mirovni konferenci ne gre več delo naglo od rok. Zavlačevanje je postalo očitno namen nekaterih sil. To je Višinski ugotovil že v začetku tega tedna, ko so v Parizu razpravljali o političnih in teritorialnih klavzulah mirovne pogodbe z Italijo. EkspONENTI za pariškimi kulisami delujočih zainteresiranih sil so sprožili celo vrsto diplomatskih taktičnih potez proti Jugoslaviji, zato da bi se izsilil umik s pozicij, ki jih je celo že svet zunanjih ministrov štirih velesil ugotovil, prižnal in sankcioniral.

Do nove avstralske mahinacije je prišlo v odboru za politične in teritorialne klavzule mirovne pogodbe z Italijo, ko je avstralski delegat Hodgeson takoj spočetka predlagal, naj ustanovijo poseben pododbor treh članov, ki naj bi preučil vse dokumente, ki naj se jih svet zunanjih ministrov velesil poslužijo za sestavo končnega besedila mirovni pogodbi. V tem pododboru naj bi bila zastopana tudi ena izmed velesil.

Vmes je posegel sovjetski delegat Višinski ter se odločno uprl takemu početju avstralskega delegata. Mesto da bi se konferenca pospešila, se sedaj oglašajo zastopnik Avstralije s predlogi, ki preudicirajo vse delo sveta zunanjih ministrov velesil in ki nazadnje nimajo nikakega drugega namena, kakor konferenco zavlačevati, če že ne onemogočiti. Svet zunanjih ministrov je opravil o-

meji ne spoštujejo etnične črte, marveč nekakšno načelno ravnostezje, kakor temu pravijo. O Trstu so ameriški, angleški in

francoski predlogi taki, da ne dajejo Trsta tržaškemu ljudstvu, marveč ga izročajo Angloameričanom.

ba podajali Italijanom sezname oficirjev, ki so bili naklonjeni narodno osvobodilni borbi, da so jih isti internirali.

Takoj po kapitulaciji Italije se

je obtoženi Rupnik stavil v službo nemškega okupatorja in Rainer ga je postavil za šefa pokrajinske uprave ljubljanske pokrajine.

lonija, ki deluje že od srede julija, ni še zabeležila kakega slučajnega bolezni.

Razveseljivo je, da ima Jeca dovolj vode. V Brdih imamo namreč takoimenovane artične studence, ki so neke vrste izvirki vode. Kojško, v čigar gradu se nahaja kolonija, pa ima tudi vodnjak in vodovod. Kar se pa tiče čiščenja in pranja pa briška dekleta opravijo z udarniškim delom.

Premičnina v koloniji je stal: Brice okrog trideset milijona lir. Ljudstvo stalno prispeva in nabira prostovoljne prispevke in s tem se tudi v vsakim dnevom boljša gmotno stanje otroške kolonije v Kojškem.

Casnikarje je gotovo zanimala ta kolonija v Brdih, ker so tam otroci iz Trsta in Furlanije. Zato smo se v petek popoldne skupno z zastopniki »Giornale alleato«, »Il Lavoratore«, »Corriere di Trieste«, »Trieste sera« podali v Brda. Z naše strani pa smo zastopali »Primorski dnevnik« in »Soški tednik«. Iz Trsta so prišli tudi zastopniki PNOO-ja, ki skrbi za kolonije. Med njimi tov. Crismancich, ki je zastopal Rdeči križ.

Nas novinarje je zelo ljubeznivo sprejel g. župnik iz Kojškega, Ferjančič ter tudi pripravil domačo zakusko. Med zakusko pa je pred župniščem zapel kojščanski mešani pevski zbor par lepih narodnih pesmi. Zbrali so se tudi domačini in nastala je prava manifestacija v pozdrav zastopnikom tiska Julijske krajine. Dvignili smo se od zakuske ter stopili na stopnišče, kjer je ravnokar odpel pevski zbor. Zbranim pevcem in domačinom je spregovoril tov. Crismancich. V imenu zastopnikov vseh časopisov se je iskreno zahvalil za dvojno gostoljubje, ki ga daje briško ljudstvo v prvi vrsti otrokom iz Trsta in Furlanije. Zavaljal se je tudi g. župniku in socialnemu skrbstvu, ki tako neguje deo. Zatrdil je, da nam je ostalo globoko vtisnjeno gostoljubje Bricev, ki mu ni primere. Poslovil se je z vzkliki bratstvu med Slovenci in Italijani in sploh vsemi svobodoljubnimi narodi. Ljudstvo iz Brd je njegove besede sprejelo z burnim odobravanjem.

In vendar mora to mirno ljudstvo prenesti tu pa tam krivice, ki se mu delajo s strani neuvidevne vojaške oblasti. Pripeti se marsikakšen večer, da se spravijo vinjeni ameriški vojaki — tako nam je novinarjem zatrdil g. župnik in tudi drugi vaščani — na domače ljudi. Tako so dne 23. t. m. zvečer ameriški vojaki brez vsakega povoda pod njegovim oknom pretepli neke vaščane, ki so šli slučajno mimo kojščanskega trga. G. župnik nam je dejal, naj sporočimo v svet da si mirno briško ljudstvo ne želi nič drugega, kot da merodajni krogi zavezniške oblasti spoštujejo toliko prizadeto prebivalstvo Brd, ki je dalo vse za dosego skupnih ciljev pri uničenju nacifašizma. Sami ste se prepričali, da mi ne delamo nobene plemenske razlike; saj so v naši koloniji večinoma italijanski otroci iz bratske Furlanije in našega Trsta.

In res, vsem novinarjem Julijske krajine je ostal globok vtis od tega obiska v Kojškem. Že prej smo slišali o plemenitosti Bricev in naš obisk v teh krajih nam je na to najlepši spomin. Spričo tega, da so Brda najzadnje del našega narodnostnega ozemlja je otroška počitniška kolonija pravi vzor, ker se je ljudstvo v Brdih samo zavzelo in jo tako lepo uredilo. Lepo je videti ko se otroci brez razlike narodnosti vzgajajo v duhu bratstva in ljubezni.

L. B.

ČITAJTE IN ŠIRITE
„SOŠKI TEDNIK“

Krvniki in izdajalci slovenskega naroda pred ljudskim sodiščem

Pred vojaškim sodiščem IV. Armade v Ljubljani se je pričela razprava proti skupini narodnih izdajalcev in vojnih zločincev z obtoženim Rupnikom na čelu. To skupino narodnih izdajalcev in vojnih zločincev je zmagovito in svobodoljubno slovensko ljudstvo postavilo pred sodišče na Taboru, prav na onem mestu, kjer so obtoženci 3. maja leta 1945. sestavili štiriurno vlado, da bi s tem zadnjim zločinskim dejanjem še enkrat poskusili preprečiti osvoboditev in združitve slovenskega naroda. Iz obtožence se vidi, da so prosluli politiki in narodni izdajalci že pred napadom na Jugoslavijo marca 1941. sklenili, da bodo vrhovi bivše slovenske ljudske stranke (SLS) stopili v službo okupatorja na čelu s škofom Rožmanom in Natlačanom, a drugi del, Krek, pa se bo »za vsak slučaj« v inozemstvu pridružil protihitlerjevskemu bloku.

Že iz prvega zaslišenja vojnih zločincev in narodnih izdajalcev se odkrito spozna celo izdajalsko sodelovanje Leona Rupnika z okupatorjem, kar tudi sam prizna. Dokazno gradivo in zasliševanje pa tako bremeni protiljudsko kliko ki ima tudi škofa Rožmana na čelu, ki je bil v tesni zvezi s prikritim izdajalskim delovanjem ter dajal smernice svojim podložnim duhovnikom, da se spriznajo in lojalno sodelujejo z največjimi sovražniki slovenskega ljudstva in človeštva sploh. Potek razprave tudi dokazuje, da so se izdajalske klike, oprte na okupatorja, vzele za cilj preprečiti osvobodilno borbo slovenskega naroda in so zato uporabljale dve taktiki: taktiko odkritega in krvavega hlapčevanja okupatorju, ki jo predstavlja obtoženi Rupnik, in taktiko prikritega, ogabno demagoškega, zločinskega hlapčevanja, ki jo predstavljajo obtoženi Rožman, Krek ter Mihajlovičevi četniki.

Pred sodiščem stoje Leon Rupnik, divizijski general bivše jugoslov. vojske, med okupacijo predsednik pokrajinske uprave v Ljubljani, sedaj v zaporu; Roesener Ervin, višji policijski SS vodja ter SS general, sedaj v zaporu; dr. Rožman Gregorij, bivši škof ljublj. škofije, sedaj na begu; dr. Krek Miha, bivši minister, sedaj v inozemstvu; Vizjak Milko, bivši jugoslovanski polkovnik, sedaj v zaporu; dr. Ha-

cin Lovro, bivši upravnik policije v Ljubljani, sedaj v zaporu. — Obtoženi so, da so izvršili sledeča kazniva dejanja: izdajo ljudstva in države, skupaj z obtoženim Roesenerjem, pa tudi kazniva dejanja vojnih zločinov. Med drugim jim obtožnica očita, da so imeli med 27. marcom in 6. aprilom 1940. sestanek, na katerem so sklenili, da si podelijo vlogge tako, da en del vidnejših predstavnikov SLS (Slov. ljudske stranke) ostane doma in stopi v odkrito in vojaško sodelovanje z okupatorji, a drugi del, Krek, Gabrovšek in Kuhar, pa gre v inozemstvo in se navidez vključi v protihitlerjevski blok. Iz primeru zmage ene ali druge vojskujoče se stranke zagotovi svoje pozicije in protiljudsko vladavino v Jugoslaviji.

Ko je bila Jugoslavija razkosana, ljudstvo popolnoma zasluženo, država oropana, so pričeli obtoženi s fizičnim iztrebljanjem slovenskega naroda potom kvizlinških organizacij in okupatorske vojske. Ustanovili so belogardo in tkzv. slovensko domobranstvo ter pomagali okupatorju v organiziranju upravnega aparata v Sloveniji. Ozko so se tudi povezali z vsemi fašističnimi in ljotičevskimi elementi širom Jugoslavije in vsestransko podpirali okupatorja v puščenju zemlje in uničenju osvobodilnega gibanja, ki je zadobilo najširši razmah na Slovenskem.

V sodelovanju z italijanskimi in nemškimi okupatorji so ves čas vojne obtoženi Rožman in Krek kot organizatorja in naredbodajalec, Rupnik kot ljubljanski župan pod italijansko okupacijo in šef ljubljanske uprave pod nemško okupacijo, Vizjak kot namestnik komandanta tkzv. »Slovenskega domobranstva«, Hacin kot šef policije, Roesener pa kot predstavnik nacistične stranke in vodja na obrambnem področju št. 18. izvršili neštete vojne zločine nad slovenskim narodom: ubijanje in izročanje ranjenecv okupatorju, umore in pokolje, zapiranje, mučenja, odvajanja v koncentracijska taborišča in na prisilno delo v korist okupatorja, prisilna mobilizacija, požigi, ropanja in uničevanje javne in zasebne imovine, posilstva in druge vojne zločine, zaradi česar odgovarjajo za smrt in trpljenje na deset tisočev mož, žena in otrok.

Rupnik-ogaben prototip narodnega izdajalca

Bivši general jugoslovanske vojske Leon Rupnik je že pred napadom Hitlerjeve Nemčije in fašistične Italije nad Jugoslavijo, pred kapitulacijo Jugoslavije, navezal stike z ustaškim polkovnikom Luličem in Stancerjem, izdal slovenski narod in zaprosil za vstop v ustaško vojsko. Kot načelnik štaba prve grupe armije v Zagrebu ni dal nobenega odpora sovražniku, že 17. aprila 1941. je prišel v Celje ter se javil gestapovcu Avgustu Vestnu in prosil za nemško državljanstvo in 17. maja je prispel v Ljubljano ter pričel sodelovati z italijanskimi vojaškimi in civilnimi oblastmi. Že v prvih mesecih okupacije je pričel organizirati bivše jugoslovanske oficirje in podoficirje, med katerimi je agitiral najostanejo lojalni okupatorju in naj se ne priključijo oboroženi borbi slovenskega naroda. Hinavsko se je dal internirati v dogovoru z okupatorjem generalom Robottijem za 40 dni zgolj zato, da bi lahko sprejel mesto ljubljanskega župana in po okupatorjevih di-

rektivah v Ljubljani organiziral okupacijski civilni aparat ter vohunil in dajal podatke sovražniku. Razen tega so spomladi 1942. obtoženci skupaj z Rožmanom na čelu, kaplanom Križmanom ter drugimi odpadniki slovenskega naroda skupaj z okupatorjem ustanovili »Odbor vaških straž«, ki je bil v bistvu odbor in organizator bele-garde, »legije smrti« ali »MVAC« (Milizia volontaria anticomunista). Isti odbor »vaških straž« je zasedal v škofijem dvorcu v Ljubljani ter skupaj z generalom Robottijem pripravljaj načrt za uničenje partizanske aktivnosti. Izrodki so šli celo tako daleč, da so zahtevali od okupatorja, da okrepi svoje posadke na deželi. S pomočjo protiljudskih duhovnikov in županov pa so uvedli široko vohunsko mrežo, oddelke MVAC pa postavili pod svoje neposredno poveljstvo. Da bi tako čim uspešneje lahko vodili borbo proti osvobodilni borbi slovenskega naroda, so Rupnik in vsa ta izdajalska druž-

Obtoženci so priznali svoje zločine in narodno izdajo nad slovenskim ljudstvom

Ko so Rupnika na razpravi vprašali, kako je bilo postopanje v preiskavi, je dejal: »V preiskavi sem bil brez vsakega pritiska. Priznal je med drugim tudi, da je že leta 1938. pred oficirji krajujevskega garnizona imel fašistično predavanje po hitlerjanski literaturi. Pristavil je, da mu je fašistična Nemčija že tedaj zelo ugajala. Med drugim je izjavil: »Jaz sem se sploh zavedel, da sodelujem z osvajalcem«. Izgovarjal se je, da bo pač tako lahko najbolj pomagal ljudstvu. Poslušalci v dvorani so se nato glasno zasmeli, ker so to njegovo pomoč občutili na lastni koži. Rupnik je skupaj z Rožmanom in Hacinom poslal v koncentracijska taborišča nad 36.000 ljudi, pobili pa so preko 1000 talcev. Za vse zločine so neposredno krivi Rupnik, Krek, Rožman, Vizjak in Hacin, ker so bili organizatorji, voditelji, naredbodajalci in izvrševalci narodnega izdajstva. Obtoženi Rožman je celo predsedoval sestankom odbora vaških straž, župnikom in kaplanom pa je dajal navodila za ustanavljanje oboroženih belogardističnih oddelkov. Rožman je meseca februarja 1942. leta v škofiji stavil predloge, kako naj se pod krinko »borbe proti komunizmu« obsodijo napor slovenskega naroda za svobodo, neodvisnost in obstoj. Na enem takem sestanku v ško-

fijem dvorcu je 16. februarja 1942. izdelal predloge za svoje sodelovanje z italijanskimi okupatorskimi oblastmi. Na njegov predlog so okupatorji izvedli mračne racije in množične internacije. Na pobudo Rožmana so se protiljudski duhovniki oborožili s samokresi ter bili organizatorji, voditelji in izvrševalci zločinov vaških straž. Duhovniki Križaj, Mavec, Sinkar, Malovrh in drugi so se posebno odlikovali v oddelku MVAC. Tudi spovednice so izrabljali za zasliševanje. O tem so govorile priče na procesu. Rožman je bil tudi povezan z gestapom ter v stalni stiki s Hacinovim policijskim aparatom. Aprila 1944. in januarja 1945. leta je obtoženi Rožman z Roesenerjem in Rupnikom ter drugimi nacističnimi krvniki sodeloval pri zapirgah domobrancev, ki je bila vojska in se borila »za Kristusa in krščansko kulturo«. Znano pa je, da so domobranske zveri svojim nedolžnim žrtvam rezale spolovila, prsi, ude, jih pobijale s kamenjem in puškinimi kopiti. O teh zverstvih je pripovedovala na razpravi Anica Zaljšček, ki je med okupacijo stanovala v Žužemberku. Vsa dvorana je kot brez diha poslušala preprosto pripovedovanje žene, ki je bila živa priča mnogim zločinom domobranskih zveri.

Hacinova policija je do smrti mučila in pobijala ljudi

Dočim je škof Rožman blagoslavljal kapelo v policijskih zaporih je mučenim ljudem hinavsko govoril, da bo molil »da jim bo bog vrnil zdravlje«. Posebno zločinska vloga pa je bila Krega, ki je iz emigracije vodil slovenske izdajalce, jih podpiral z našim denarjem ter bil v stiki z najreakcionarnejšimi angleškimi krogi in z Vatikanom. To je potrdila izjava biv. ministra Franceta Snoja, ki je še v emigraciji obsojal izdajstvo Krega. Krek je bil ozko

povezan z zločinsko tolpo narednih izdajalcev v domovini, jo bodril ter financiral. Imel pa je radio zvezo preko angleške službe. V radiu je večkrat govoril in med drugim dejal: »Vaša pot je pravilna nadaljuje z njo«. Zato je obtoženi Krek s svojo podporo izdajalskim agentom Mihajlovičeve, Rupnikove in Rožmanove vrste soodgovoren za vse zločine nad slovenskim narodom, ki so jih njegovi pomagači zagresili v službi okupatorja.

„Sodite jim pravično“

Tako je vojaški tožilec, kap. Vivoda zaključil z besedami ju naške matere ubitih sinov Gizele Kurnik (tako se imenuje ta junaška mati), ki so ji ustrelili dva sinova, ostala dva pa zaprla in strahotno mučili.

Če je obtoženi Rupnik organiziral fašistom upravni aparat in kvizlinške formacije, če je obtoženi Rožman podpihoval izdajalsko duhovščino na bratomorno klanje, če je obtoženi Hacin mučil in moril s svojo »črno roko«

in policijo in končno, če je obtoženi Krek iz inozem. vodil in financiral vso to izdajo na Slovenskem, so vsi ti zločini bili v korist fašistični politiki in v korist obtoženega Roesenerja, ki je imel od Hitlerja nalog slovenski narod uničiti.

Naša ljudska oblast bo storila vse za odkritje vseh onih, ki še danes rovarijo proti njej, tako je naglasil zastopnik tožilca JA kap. Marjan Vivoda.

U počitniški koloniji v Brdih

Dne 23. avgusta je skupina novinarjev Julijske krajine obiskala otroško počitniško kolonijo v Kojškem, v kateri se nahaja okoli 120 otrok. Večina dece je iz Trsta in Krmina. To so revni otročki delovnega ljudstva, ki so prišli v sončna Brda, da se osvežejo in ozdravijo.

Presenetila nas je lepo urejena kolonija, ki ji ne manjkajo higienske naprave. Najbolj smo se divili prostrani jedilnici, ki je res okusno pripravljena za mladi živžav; izgleda kot prava restavracija. Vse mize so pokrite s prti, okna imajo mrežice, ki ščitijo dečo pred žuželkami in muhami. Vseh prostorov v prostrani koloniji pa je nad 25. Spalnice imajo dobro lego; v njih se otroci naspijo v času od 9. ure zvečer do 7. ure zjutraj in popoldne imajo

počitek od 1. do 3. ure. Hrana je okusna in obilna, zlasti jim diši sveže sadje, ki jim ga gostoljubno briško ljudstvo nudi v obilici. Vsak fantek in deklica dobi dnevno nad kg raznovrstnega svežega sadja: fige, breskve, grozdje, itd. Tudi nad 80 litrov mleka pride dnevno v kolonijo; vse to je prispevek zavestnih Bricev svojim gostom. Tudi ostala hrana, kot krompir, moka, fast - vse darujejo pridne briške roke; tudi mesa jim ne manjka. Uživajo ga trikrat do štirikrat tedensko. Hrane je dovolj in če hoče otrok dvojno porcijo, jo tudi dobi. Na razpolago so jim tudi vzgojitelji in pedagogi, priskrbljena je tudi ambulanca s sestro, ki je strokovno izobražena; prišla je s Trsta. Zdravnik pa obiskuje kolonijo dvakrat tedensko. Počitniška ko-

„Parada dela“ v Ajdovščini

je pokazala ogromen ustvarjalni polet delovnih množic cone B

Ko je ljudstvo cone B pred tremi meseci 25. maja pričelo trimesečno tekmovanje, ki ga je v znak ljubezni in hvaležnosti do svojega narodnega voditelja ime-

Ajdovščina še ni videla. Prisostvovalo je ob zaključku litovskega tekmovanja nad 100.000 udeležencev. V treh mesecih tekmovanja od 25. maja do 25. avgusta,

ske republike Slovenije, tov. Marjana Breclja, ministra za finance, tov. Zorana Poliča, tajnika izvršnega odbora, tov. Franca Lubeja, članico izvršnega odbora

imeli železničarji na simbolu vlaka »Trst - Moskva« je znak, da se od Trsta do Moskve dela in ustvarja za mir in blagostanje. Pri nas se ne politizira, niti se ne vodi kramarska politika, maže se dela, se obnavlja, kar je jasno pokazala Parada dela. Povsod drugod cvete črna borza, v coni B tega ni. To se je pokazalo tudi v tem, da so bile dane na razpolago ljudstvu po ugodnih cenah razne pijače in jedilice. Živino je v coni B je dosegla takšno stopnjo, da se meso že prodaja v prosti prodaji, tako tudi moka in maščobe, in to po maksimiranih cenah. Splošno pozornost in zanimanje pa je bil vzbudil prizor na alegoričnem vozu, ki je prikazoval, kako se krade iz vagona v UNRRA-e v Trstu blago namenjeno Jugoslaviji, kar seveda uradne izjave zaveznikov predstavnikov v Trstu zanikajo. Muzica je verjela tej živi sliki, ker je dnevno časopisje tudi že dovolj razpravljalo o tem: kdo torej krade Unrino blago v Trstu.

paradi dela je bila svečanost na letališču. Prvi je govoril v imenu Enotnih sindikatov tov. Primožič, ki je v svojem govoru prikazal vso veličino Titovega tekmovanja, vse napore, ki jih je doprineslo ljudstvo Slov. Primorja v coni B za obnovo svoje domovine, za novo stečino in boljše življenje.

Priznanje Titovemu tekmovanju pa je v svojem govoru izrekel tov. Regent Ivan in predstavnik JA. Tov. Regenta je množico prekinjala z vzkliki »Živelo slovensko-italijansko bratstvo«. »Hočemo tudi ostali del Primorske k Jugoslaviji«. Burno je bil pozdravljen tudi tov. Ferlan Oskar, ki je množico pozdravil v imenu Osvobodilnega sveta za Trst in zagotovil ob splošnem pritujevanju ljudstva, da bo cona A in cona B v bratstvu in edinstvu demokratičnih množic vsega sveta izvojevala pravico in uredničila demokratična načela, katera hoče svetovna reakcija z vsemi sredstvi, grožnjami in pritiskom poteptati.

Popoldne

Popoldne je bil veličasten nastop na stadionu. Nastopali so združeni primorski zbori in fizikulturniki mladinskih organizacij in vojske. Pri tem so podali odlično točko tudi najboljši atleti iz Slovenije.

Ljudstvo Goriške

Ljudstvo Goriške je odneslo s Parade dela v Ajdovščini najbolj prepričevalni in globoki vtis. Zato nestrpno čaka, da bodo tudi ti kraji priključeni Jugoslaviji. Cona B je pod upravo JA. Ob-

V začetku povorke fizikulturnikov

novalo »Titovo tekmovanje« je bil tisti del Primorske, ki ga upravlja Jugoslov. armada, ponekod deloma, drugje pa ves v ruševinah. Toda primorsko ljudstvo, ki je šlo strnjeno in enotno v borbo proti vsem osvajalcem naše zemlje, je šlo enako odločno in strnjeno v borbo za obnovo in ponovno vzpostavitev porušjenih domov. Kako je to borbo deloma že izvojevalo, je pokazala Parada dela v Ajdovščini, dne 25. avgusta, ki se je vršila ob taki ogromni udeležbi ljudstva, kot ga

kar pomeni 92 dni, je ljudstvo ustvarilo v coni B iz 13.500.000 obnovitvenega kredita, ki je bil razdeljen po okrajih za 40.899.271 lir vrednosti obnovitvenih del. Vrednost prostovoljnega dela v istem času pa znaša 104.698.500 lir. Pri tem prednjačijo okraji Ilirska Bistrica, Idrija, Grgar, Postojna. V okraju Ilirska Bistrica so izvršili 33.063.000 lir prostovoljnega dela. V Idrijskem: 31.381.000 lir, v grgarskem 15 milijonov 280.000 lir v postojnskem pa 13.125.000 lir.

tov. Lidijo Šentjurčev, predstavnika JA, tajnika izvrš. odbora SIAU za Julijsko krajino, tov. Babiča, tov. Regenta, zastopnika MOS-a za Trst. Častno in množično so bili zastopani v Paradi dela med udarniki ter fizikulturniki, bivši borci Italijani iz Furlanije, Trsta, Tržiča in Slovenske Istre.

Tekme vseh panog športa

24. avgusta je bil dan tekem. Vršile so se kolesarske, motociklistične tekme, partizanski marš, košarka, vseljudski peterboj, šah in štafetni tek. Proga partizanskega marša je bila dolga 41 km, katere polovico je bilo treba preteči. Nastopilo je 15 ekip po

Dnevi ajdovske Parade

To so številke, ki bodo zapisane z zlatimi črkami v zgodovini naše narodno osvobodilne borbe in obnove Primorske pod vodstvom ljudske oblasti. Posebnih komentarjev tem številkam ni treba. Kdor je imel priložnost, da je prisostvoval Paradi dela pa črti je bil nasprotnik ljudske oblasti, je moral odkrito priznati, da ljudstvo cone B dela čudeže. Uspehi, ki so bili doseženi v obdobju treh mesecev tudi po pravici zaslužijo naziv »čudeži«.

Dnevi ajdovske Parade dela niso bili kot drugi dnevi. 24. in 25. avg. sta mejnika dveh zgodovinskih dni, v katerih je to naše marljivo, pošteno in dobro delov-

no ljudstvo pokazalo, da se tekom borbe priljubljena požrtvovalnost nadaljuje tudi v miru. Naj bi vsi tisti, ki danes tako grdo trgujejo in vladajo s to zemljo spoznali, da se tu dela za mir, za napredek in boljše bodočnost vsega primorskega ljudstva. In res, to primorsko ljudstvo, ki je danes razdeljeno v dve coni, ki je toliko pretrpelo in toliko doprineslo k skupni zmagi nad naci-fašizmom in dolgoletnim fašističnim okupatorjem, je danes ponosno in samozavestno ter se tudi ne bo sprijaznilo nikoli s tistim čudnim božanjem neo-fašizma, ki ga ZVU tolerira in podpira.

Ljudstvo cone B

Ljudstvo cone B si je znalo ustvariti v tako kratkem času nove domove, nove vasi, ceste, mostove, tovarne, šole, kulturne domove in tudi nove ljudi. Borba je bila trda, kljub vsem oviram je zato tudi zaslužila vse priznanje, ker se je izvršilo veličansko delo za mir in obnovo naše domovine. Videli smo na Paradi vse panoge dela, videli smo ogromno množico iz vseh krajev cone B in ta množica je bila dobro oblečena, bila je zadovoljna s svojim uspehom. Častno je bila zastopana primorska mladina iz delovnih brigad. To so bile brigade, ki so izvršile svoje določeno delo v dveh mesecih namesto v treh.

Mimohod Jugoslovanske armade

Veličasten prizor pa je bil mimohod zastopstva s slavo ovenčane Jugoslovanske armade. To je bila slika, ki nam je prikazala zaupanje v našo bodočnost, ki jo brani taka sila in dobro oborožena ljudska armada. Njena spretnost nam je že potrdila svojo visoko mojstrstvo v obvladavanju modernega orožja v času bor-

Strumno so korakali nekdanji partizanski borci in nas spomnili še na hude dneve okupatorskega dvajsetletja. Ponosno in lepo uvrščeno so korakali pevci zbora »Srečno Kosovec«, ki so ponesli slavo Primorske v številne evropske države. Posebno pozornost pa je zaslužila naša zdrava primorska mladina, ki je tudi za čas boja nosila glavno breme. To so bili tisoči in tisoči mladenk in mladeničev v fizikulturnih oblekah, in ti tisoči nove primorske mladeži so že pokazali svoje uspehe na fizikulturnem polju že 1. maja v Trstu, 26. junija pa v Ljubljani. Še v večjem številu so nastopili sedaj v sreju svoje zemlje, v Ajdovščini.

Tudi fizikulturni in športni oddelki jugoslovanske armade so nam vtilali ponos v svojo vojsko.

Ogromni špalir gledalcev je bil zbran vzdolž vse ceste od vojašnic v Šturjah pa do letališča. V sredi pa je bila postavljena častna tribuna, na kateri smo videli podpredsednika vlade ljud-

Slovensko-italijansko bratstvo je naša moč

Na čelu mimohoda so nosili jugoslovanske, italijanske, tržaške in goriške ter delavske zastave. To so simboli bratstva, enakosti in dela delovnih množic cone A in cone B. Pod temi zastavami so tudi korakali udarniki delovnih brigad, med katerimi je bila brigada Janka Premrla - Vojka, ki se je pred kratkim vrnila iz mladinske proge Brčko - Banoviči. Za udarniki je sledila skupina garibaldincev iz Trsta in Tržiča, ki so nosili napis v italijanščini »Hočemo pravico«. Med simboličnimi vozovi je bilo prikazano vse delo, ki je bilo izvršeno v tako kratkem času. Zastopana je bila tudi Istra in vse Slovensko Primorje cone B. Posebno so padali v oči tisti vozovi, ki predstavljajo delo v tovarnah, kjer gradi in obnavlja v bratski slogi slovensko in italijansko delovno ljudstvo. Idrijski rudarji so n. pr. poleg svojega dela v rudniku napravili za obnovo še 3.410.000 lir vrednosti. Zato so tudi napisali na svoj simbolični voz svojo prostovoljno obvezo »Tito, še bomo delali za obnovo«. To je svetel vzgled kovačev enotnosti dela, to je ozka povezava delavca in kmetiča, to je tisto, česar se reakcija najbolj boji. Tudi napis, ki so ga

5 tekmovalcev iz vseh delov Primorske. Vodila se je ogorčena borba za prvo mesto med ekipo JA in ekipo Trsta, katero je odločila ekipa Trsta v svojo korist z 8 minutami naskoka. Bila je tudi nogometna tekma med Zagrebom in primorskim reprezentancami.

Drugi dan

Drugi dan je bil dan manifestacije ljudske prosvete. Po jutranji

novi vrši ljudska oblast in resnična demokracija. Še večji bodo uspehi v coni B, ko bo ta priključena k Jugoslaviji. Splošna zahteva ljudskih množic tostran demarkacijske črte pa je: Proč z demarkacijsko črto, ki nas razdvaja in ovira gospodarsko obnovo in novo življenje, ki smo si ga priborili z oboroženo nesebično borbo. Zato naš klic ostane: Jugoslavija, reši nas!

GLAS IZ MESTA IN Z DEŽELE

Gorica

Tragična zgodba

Tragična zgodba se je odigrala v četrtek, dne 22. avgusta t. l. ob 15.30 uri v ul. D'Annunzio v Gorici. Neki mladenič po imenu Erik Fratnik, okrog 30 let starosti, stanujoč v ul. Baiamonti 16, je ustrelil dekle, po imenu Miroslava Batič 25 let starosti na stopnicah njenega stanovanja v ul. D'Annunzio, v neposredni bližini glavnega stana civilne policije. Nanjo je sprožil štiri strela s pošto in jo smrtno zadel v razne dele telesa. Dekle je obležalo v krvi. Čim je pristopil na kraj tragedije civilni policist, ki so ga presenetili prvi strelji, si je mladenič zadal še sebi dva strela

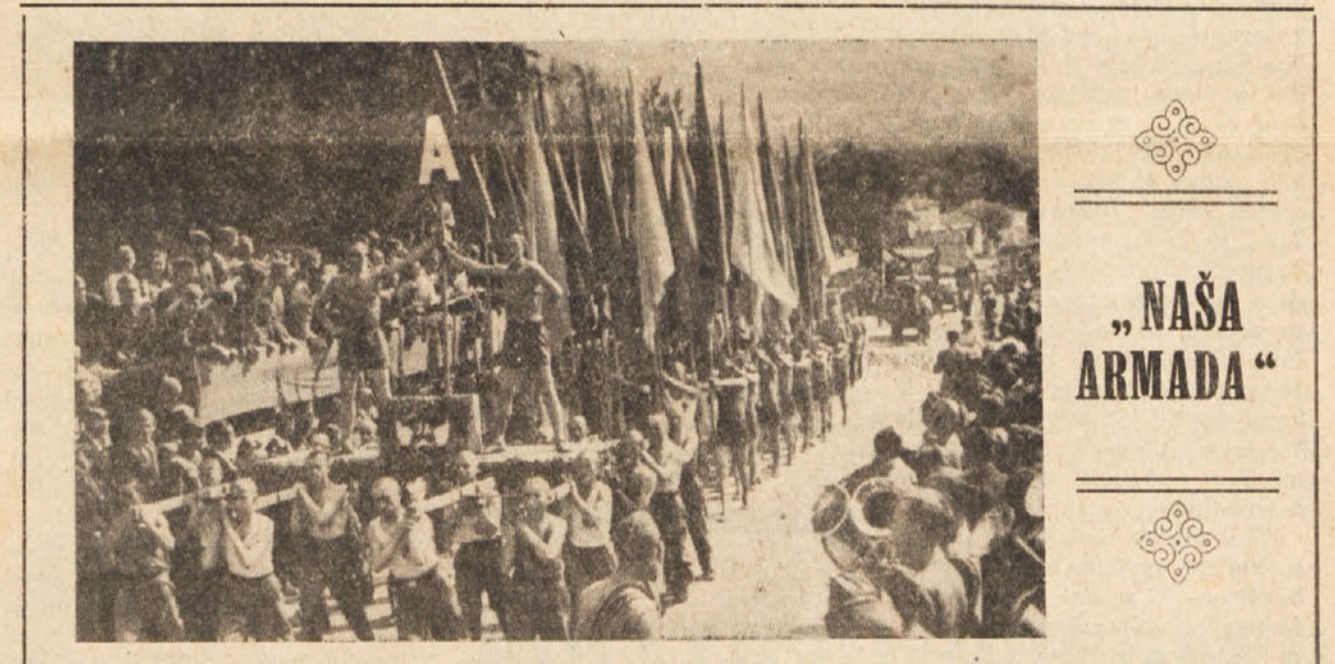
v glavo in se tako težko ranjen onemogel zgrudil na krvavače telo Mirke. Kmalu potem je umrl. Domneva se, da so razlogi, ki so privedli do te žalostne nezgode, ljubezenskega značaja.

Sela na Krasu

Udarniško delo

Preteklo nedeljo se je vršilo v naši vasi udarniško delo. Že ob 7. uri zjutraj je začela mladina, skupno z vojsko, prihajati od vseh strani. Prihajali so veselo prepevajoč z zastavami na čelu in godbo.

Ob 8. uri točno je začelo udarniško delo, katero je bilo res udarniško. Vasi so med seboj tek-

„NAŠA ARMADA“

movale, katera bo več in preje napravila. Črez 450 mladincev in mladink je hitelo čistiti ruševine popolnoma požgane vasi Sela. Pri tem niso zaostajali niti pionirji; nakladali so material in ga odvažali. Hoteli so se pokazati enako zmorni kot ostala mladina.

Bilo je napravljenih 1.800 delovnih udarnih ur, očistilo se je približno 490 m prostora ter popravilo 1200 m ceste.

Po končanem delu se je vsa mladina zbrala pred mladinskim

domom, kjer je tov. Pahor spregovoril par besed, v katerih je povdarjal solidarnost med vojsko in terenom v borbi in delu. Zavaljal se je vsem udarnikom za njihovo pomoč pri obnovi t. j. čiščenje ruševin. Udarniki so se z vzklikanjem Maršalu Titu in FLR Jugoslaviji, tov. Stalinu ter prepevanjem borbenih pesmi razšli vsak na svoj dom, svesti si, da so nekaj napravili in pripomogli k obnovi naše porušene domovine.

Dve pismi iz proge Brčko-Banoviči

Tovariši in tovarišice!

Ob odhodu prvih naših tovarišev iz dela s proge Brčko-Banoviči, vam preko njih pošiljamo vsi ostali, borbene pozdrave. Ob enem vam zagotavljamo, da mi hočemo do konca izvesti našo nalogo in našo dolžnost. Hočemo pred rokom, pred postavljenim načrtom zgraditi progo.

S tem hočemo pokazati celemu svetu, in vsej svetovni reakciji, da smo sposobni voditi še večjo borbo, kot smo jo vodili skozi štiri leta.

Le naj pridejo tisti gospodje, ki nas blatiijo, gledati s kakšnim veseljem delamo, in kako se ljubimo med seboj, kako se ljubi mladina cele Evrope, katera se nahaja na tej veliki progji, kako mi nestrpnost pričakujemo dan ko bo zapiskal vlak skozi bosanska mesta in vasi, s katerimi se bomo tudi mi peljali, in prišli v našo izmučeno, a svobodno Primorsko.

Vi tam na Primorskem kličete »Tito Primorska te kliče!« Mi smo tudi prišli ravno iz iste Primorske in tukaj kličemo »Tito Primorska te kliče«, tista Primorska, ki še danes po končani vojni trpi isto kar je trpela 25 let pod peto italijanskega fašizma. Reakcija dela, da bi ji uspelo spet odtrgati Primorsko od Jugoslavije. Kaj je bilo zman 45.000 žrtev, kaj so zaman padle Bazoviške žrtve? Tisti, ki danes kričijo po ulicah, Trsta in Gorice, naj malo pogledajo naokoli požgane vasi, gomile in gomile, to so vse oni storili. Mar mislijo, da se bomo pustili ravno od tistih sedaj varati, da si bomo pustili iztrgati našo zemljo kar tako? Ne in ne, še enkrat bomo šli v boj le da se za vedno osvobodimo.

Tudi mi na omladinski progji se borimo za isto, za kar so se borili oni, ki so dali svoja mlada življenja na oltar domovine, za isto kot so umrli Bidovec, Marušič, Valenčič, Miloš, za isto, za kar so padle Openske žrtve. Nadaljujemo borbo v kateri je padlo 45.000 žrtev.

Čeravno se danes nahajamo precej oddaljeni od naše Primorske, nismo in ne pozabimo zakaj se še danes pretaka naša kri po naših mestih. Ne pozabimo, da se po naših žilah pretaka slovenska kri.

Tudi tukaj na delu hočemo dokazati, da je Primorska nedeljivi del Jugoslavije. Držimo se našega gesla:

»S Titom v borbi -- s Titom v svobodi«.

Se dosti vam bi imel opisati, kako nas pridejo obiskavat delegacije z vseh krajev sveta, kako so nam podarili zastavo oficirji Tuzlanske divizije, kateri so se borili pri IV. Armadi, za Trst.

Podrobnosti vam bodo povedali tovariši, ki so dospeli domov. Sprejmite tople, borbeno pozdrave, od vseh graditeljev proge Brčko-Banoviči, posebno od tovarišev Okraja Komen. Vso mladino pozdravljamo preko vas z našim pozdravom:

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Komandir IV. Goriške čete
Čebren Vido.

Z mladinske proge Brčko-Banoviči je mladinka Ida Krajnik

iz Ročinja pisala staršem pismo, v katerem opisuje življenje delovne mladine pri gradnji slavne jugoslovanske proge. »Delamo šest ur dnevno, včasih zjutraj včasih popoldne. Vsak dan imamo telovadbo, ure čitanja, kopanja, predavanja, dve uri na teden se učimo cirilice, zvečer imamo kulturne prireditve ali ples. Tukaj delamo, se učimo in zraven tega se tudi zabavamo. Seznanja mo se z mladino drugih narodov in kujemo mednarodno mladinsko bratstvo. Dnevno nas obiskujejo delegacije iz bližnjih okrajev in nam prinašajo najrazličnejše darove.

Pokrajina, kjer se nahajamo, je zelo lepa. Sonce je podnevi zelo močno, ponoči pa je hlad. Postala sem črna kakor zamorka. Hrane imamo zadosti, mnogokrat še preveč. Zdrava sem tudi in se imam dobro.

Dragi starši, kot sem vam že pisala v prvem pismu, si nisem nikoli mislila, da je mogoče ustvariti tako tesno bratstvo kot smo ga ustvarili na mladinski progji. Tukaj se ne razlikuje Slovenec od Italijana, Italijan od Srba, Srb od Čehoslovaka, Bolgara, Poljaka, itd. Vsi smo si bratje, ki imamo en cilj, izkoreniniti fašizem iz sveta in delati za čimboljše življenje delavca in kmeta ter vseh poštenih delavnih ljudi. Na mladinski progji se zlasti primorska mladina globoko zaveda, da obnavlja in dviga iz ruševin svoj ljubljeno domovino Jugoslavijo in da v njej pripravlja srečno in svobodno življenje vsemu primorskemu ljudstvu.

Glasbena šola v Gorici

Vpisovanje v glasbeno šolo se vrši dnevno od 9. do 12. in od 16. do 18. ure na trgu E. de Amicis (na Kornu) št. 8. Gojenci in gojenke, ki so že posejali šolo in želijo nadaljevati, se morajo tudi vpisati. Redni pouk prične na šoli 4. septembra. V torek 3. septembra ob 15. uri naj se zberejo vsi gojenci in gojenke v učilnici na Kornu radi določitve urnika.

Izpitni na nižji gimnaziji v Tolminu

Na niž. gimnaziji v Tolminu se bodo vršili 3. in 4. sept. popravni izpiti za vse razrede (tudi za niž. teč. izpit); 5., 6. in 7. sept. privatni razredni izpiti za vse razrede; 10. in 11. sept. sprejemni izpiti za I. razr.; 12. in 13. sept. bo vpisovanje za I., II., III., IV. in V. razr. (Dovoljena je otvoritev V. razreda).

Prošnje (kolkovane lir 30) za vse izpite je vložiti v ravnateljevi pisarni do 28. avg. t. l. Pri vpisu za I. razr. naj vsak predloži spričevalo o uspešnem dovršenem IV. razr. osnovne šole in potrdilo o roj. podatkih. Vsak dijak mora pri vpisu oddati izpolnjeno in kolkovano (lir 30) »Prijava«.

Zaradi počitniške kolonije se bo redni pouk pričel 23. sept. ob 8. uri.

Vse podrobnosti so razvidne na šol. oglasni deski.

Pričetek šolskega leta 1946-47

Na Tehnični in Ženski obrtni šoli v Idriji

Na Tehnični šoli v Idriji in Ženski obrtni šoli v Idriji, se vrši vpisovanje v šol. leto 1946-47.

I. Tehnična šola:

Rudarski odsek.

Elektrotehnični odsek.

V I. razred obeh odsekov se sprejemajo učenci (učenke), ki so uspešno dovršili 3 razrede srednje šole, ali 3 razrede Scuola d'avviamento professionale in tem sorodne šole. Starostna doba navzgor ni omejena. Pouk traja 3 leta in je celodnevno.

Prijave za vpisovanje v I. razred sprejema uprava Tehnične šole v Idriji od 1. do vključno 4. septembra. Pismeno prijavo je kolkovati s 30 lirami. Tiskovine za prijavo izdaja tajništvo šole v uradnih urah.

Prijavi za vpisovanje v I. razred Tehnične šole je treba priložiti:

1) Kratak življenjepis s podatki o šolski izobrazbi, event. prekinitvah, vzrokih prekinitvev, stroko, kateri se želi posvetiti, zadržanje med okupacijo in udejstvovanje od osvoboditve do danes (podprto s prilogami, spričevala pridobljena med okupacijo morajo biti notrificirana).

2) Rojstni list.

3) Spričevalo o uspešno dovršenem 3. razredu srednje šole ali 3. razredu scuola d'avviamento professionale, ali tem sorodne šole.

4) Karakteristika pol. oblasti o zadržanju med okupacijo in udejstvovanju od osvoboditve do sedaj.

5) Karakteristika ZMJK v preteklem šol. letu, če prihaja dijakinja neposredno iz šole.

Vsi sprejeti učenci morajo priti še k zdravniškemu pregledu. Razpored pregleda bo objavljen na šolski oglasni deski.

Vpisovanje sprejetih učencev (učenek) v I. razred, se bo vršilo dne 5. septembra 1946.

Vpisovanje v II. razred, se vrši od 1. do vključno 5. septembra od 8. do 12. ure. Pri vpisu v II. razred mora učenec (učenka) predložiti prošnjo (prijavo) za vpis. Tiskovino dobijo učenci (učenke) pri šol. slugi. Prijavi priložiti zadnje šolsko spričevalo, dnevnik in potrdilo o počitniški praksi.

Naknadno vpisovanje u uvrščenih primerih dovoljuje uprava šole do vključno 30. septembra.

Pri osebnem vpisu mora vsak učenec (učenka) plačati znesek lir 250 kot prispevek za šolski sklad.

Redni pouk se bo pričel na šoli dne 25. septembra 1946. Vsi učenci in učenke pridejo ta dan ob 8. uri v šolo k otvoritvi pouka. Po otvoritvi odidejo učenci v svoje učilnice, kjer bodo dobili podrobna ostala navodila. Dne 26. septembra se bo pričel redni pouk po urniku ob 8. uri zjutraj.

II. Ženska obrtna šola.

Odsek za šivanje in krojenje moškega, ženskega in otročjega perila.

Odsek za krojenje in šivanje moških, ženskih in otročjih oblek.

Odsek za narodno in umetno vezenje.

V I. razred označenih odsekov se sprejemajo učence, ki so uspešno dovršile pripravljalni razred pri Ženski obrtni šoli v Idriji, ali 2 razreda srednje ali tej sorodne šole. Učenke z nižjo šolsko izobrazbo se vpišejo v pripravljalni razred Ženske obrtne šole. Starostna doba navzgor ni omejena. Pouk traja 3 leta.

Prijave za vpisovanje v I. razred sprejema uprava Ženske obrtne šole v Idriji od 1. do vključno 4. septembra. Pismeno prijavo je kolkovati s 30 lirami. Tiskovine za prijavo izdaja taj-

ništvo šole vsakodnevno v uradnih urah. Prijavi za vpisovanje v prvi strokovni razred in prvi pripravljalni razred Ženske obrtne šole je treba priložiti:

1) Kratak življenjepis s podatki o šolski izobrazbi, event. prekinitvah, vzrokih prekinitvev, stroko, kateri se želi posvetiti, zadržanje med okupacijo in udejstvovanje od osvoboditve do danes (podprto s prilogami, spričevala pridobljena med okupacijo morajo biti notrificirana).

2) Rojstni list.

3) Za strokovni razred, spričevalo o uspešnem dovršenem pripravljalnem razredu Ženske obrtne šole v Idriji, ali 2 razreda srednje ali tej sorodne šole. Za pripravljalni razred spričevalo o uspešno dovršenem zadnjem razredu.

4) Karakteristika pol. oblasti o zadržanju med okupacijo in udejstvovanju od osvoboditve do sedaj.

5) Karakteristika ZMJK v preteklem šol. letu če prihaja dijakinja neposredno iz šole.

Vse sprejete učenke morajo priti še k zdravniškemu pregledu. Razpored pregleda bo objavljen na šolski oglasni deski.

Vpisovanje sprejetih učencev omenjena razreda se bo vršilo od 1. do vključno 5. septembra. Pri vpisu učenek v II. razred morajo iste predložiti prošnjo (prijavo) za vpis. Tiskovino dobijo učenke pri šol. slugi. Prijavi priložiti zadnje šolsko spričevalo, dnevnik in potrdilo o opravljeni počitniški praksi.

Naknadno vpisovanje u opravičenih primerih dovoljuje uprava šole do vključno 30. septembra.

Pri osebnem vpisu mora vsaka učenka plačati znesek lir 250 kot prispevek za šolski sklad.

Redni pouk se bo pričel na šoli dne 25. septembra 1946. vse učenke pridejo ta dan ob 8. uri v šolo k otvoritvi pouka. Po otvoritvi odidejo učenke v svoje učilnice, kjer bodo dobile podrobna ostala navodila. Dne 26. septembra se bo pričel redni pouk po urniku ob 8. uri zjutraj.

OBJAVA

Okrožni urad za delo v Gorici vabi vse delavke za predilnice in tkalnice, da se predstavijo v njegove Urad v Gorici, ul. Crispi 9-1 dne 31. t. m. ob 10. uri zjutraj.

Tiste delavke ki bodo dokazale, da so sposobne delati na avtomatskih okvirjih (telajo) bodo takoj zaposlene.

Osebe ki nimajo teh pogojev ni potreba, da se predstavijo.

Okrožni urad za delo sporoča, da so Finančni uradi pooblaščen od ZVU, da s 1. septembrom 1946. uvedejo enotni urnik od 8. do 14. ure z uradnimi urami za stranke od 10.30 do 12.

Učenca sprejemem

Gerbec Anton, delavnica avtokarocerij -- Gorica -- ulica Duca d'Aosta, št. 15.

Odločba arbitražnega razsodišča za mezdni sporazum nameščencev trgovskih podjetij z mešanim blagom

Okrožni Urad za delo v Gorici sporoča, da razsodišče, imenovano v smislu ukaza št. 78 Zavezniške vojaške uprave, za ureditev gori navedenega meznega sporazuma, je izdalo dne 26. t. m. sledečo razsodbo:

Sprejme se naknadna delavska pogodba za nameščence trgovskih podjetij z mešanim blagom, sklenjeno v Trstu dne 14.5.1946. z znižanjem 9% (devet od sto) za obrate z lesom, premogom in solidnim kurivom in z znižanjem 6% (šest od sto) za vse druge obrate in stroke.

OBVESTILO

Podpoveljstvo Mestnih straž (ul. Mazzini št. 7), sporoča, da so našli mrczasto torbo, v kateri so razne osebne potrebščine in listnica z dokumenti, ki nosijo imeni: »Turk Alba« in »Velcich Giorgia«.

Torbo so shranili pri imenovanem poveljstvu. Prizadetih osebni sta vabljeni, naj prideta po njo.

Isto poveljstvo naznanja, da se je našla usnjata denarnica rujavre barve, ki se sedaj hrani pri tem poveljstvu. — Kdor more dokazati, da je lastnik denarnice, naj pride ponj.

Mladina daruje

Mladina iz Gabrovice pri Komnu je darovala za brezposelne delavce 1000 lir.

Mladina iz Kobjeglave je darovala za brezposelne delavce 500 lir. Ti mladini naj sledi še ostala naša mladina!

Drobne novice

* Na mladinsko progjo Brčko-Banoviči je prispela skupina indijskih študentov, ki bodo delali skupno z beograjskimi študenti in bodo tako prebili del počitnice. Že prvi dan se je med njimi razvilo tesno prijateljstvo.

* V Mestrah so se koncem preteklega tedna nadaljevali spopadi med zavezniškimi vojaki in civilisti. Po poročilih agencije »Reuter« je bilo ranjenih pet civilistov in trije vojaki, baje je bil s kamnom zadet v glavo tudi neki britanski stotnik. V Mestre so prispele še druge policijske sile, da bodo pomagale pri vzdrževanju reda.

* Po sestavu nove indijske vlade, ki jo je sestavil Pandit Nehru, je prišlo v raznih indijskih mestih do neredov. V Novem Delhiju so napadli urade indijske nacionalne stranke in zažgali arhiv. V Simli sta dva mladeniča z nožem ranila člana nove indijske vlade Shafat Khana.

* Po neredih v zadnjih tednih v Kalkuti so do zdaj odstranili iz kalkutskih cest 3468 trupel. Število onih, ki so bili sprejeti v bolnice je naraslo na 4421.

DRŽAVNI ZAVAROVALNI ZAVOD - DZZ

PODRUŽNICA

AJDOVŠČINA, Gregorčičeva ul. 32

Sprejema vse vrste zavarovanj (požar, vlom, nezgode, jamstvo, motorna vozila, steklo proti razbitju in druga).

Za informacije in sklepanje zavarovanj se obračajte na naše zastopnike v vseh večjih krajih Slovenskega Primorja ali na našo podružnico.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAUDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, »Ljudski dom« pritišče — Izdaja lista je odobrena od A. I. S. Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici — Najemnik: »Primorski dnevnik«